

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۵/۲۴

محمد انور احر

لر او بر پښتانه او د پاکستان انگرېزي پالیسي (شپارلسمه برخه)

(جنرال پروېز مشرف کونگ (بوم) ته ورته څېره)

پنجابی پوځ: جوړښت، شاليد او کودتاگانې (۱۲)

سندر غاړی، دپلهمار، نڅاگر او ... جنرال، پروېز مشرف¹

پروېز مشرف د انگرېزي هند، په دهلي کې زيږيدلی دی، مور او پلار يې د هغه مهال د لوړو زده کړو خاوندان وو، د هغه پلار سيد مشرف الدين ادعا کوله چې د پيغمبر (ع) له نسل څخه دی.² د مشرف دواړه نېکونه د انگرېز استعمار پر مهال د انگرېزانو په ادارو کې دندې لرلې، د هغه نېکه د انگرېزانو د ماليې ټولولو مامور او د ده د مور پلار د انگرېزانو په محاکمو کې د قاضي دنده لرله.³

پروېز مشرف له پاکستان څخه ۴ کاله مشر دی، کله چې پاکستان رامنځ ته شو نو مشرف څلور کلن ؤ، د مشرف کورنۍ په ۱۹۴۷ز. کال کې د هند او پاکستان د جلا کيدو پر مهال له ديلي څخه کراچۍ ته کډه وکړه.

¹: د جنرال پروېز مشرف د سندرو ويلو، دپلي وهلو، نڅا او نورو کړنو په هکله به د راتلونکو ليکنو په اوږدو کې مالومات وړاندې شي.

²: د پروېز مشرف د نسب او شخصيت په اړه به په راتلونکو ليکنو کې مالومات وړاندې شي.

³: <https://books.google.com/books?id=lqJ03ubVAN0C&q=pervez+musharraf+mother+zarin&pg=PA1>

مشرف د کراچی د مسیحیانو په کاتولیک بنوونځي کې زده کړې وکړې او په لاهور کې مسیحي پوهنتون (فورمن) کې ومنل شو.⁴

مشرف، په ۱۹۶۴ز. کال کې د پاکستان د پوځي اکاډمۍ PMA په توپچي څانگه کې زده کړې وکړې. د هغه لومړنۍ جگړه د کشمیر د دویمې جگړې پر مهال د (خمکاران) په سیمه کې وه چې نوموړی د توپچي د یو کنډک قوماندان ؤ. هغه د همدې جگړې پر مهال د لاهور او سیالکوټ په سیمو کې په جگړو کې برخه اخیستې وه.

د ۱۹۷۱ز. کال د هند او پاکستان جگړې پر مهال، مشرف د SSG د کمانډو د یو کنډک قوماندان ؤ. د همدې کال د جگړې پر مهال ټاکل شوي وه چې هغه ختیځ پاکستان [بنګال] ته د پوځ او سمندري ځواک په ګډون واستول شي خو د هند پوځ د جنوبي پاکستان پر لور د پرمختګ له امله دا لېږدونه لغوه شوه. جنرال مشرف د ۱۹۸۷ز. کال په سپتمبر کې په (بیلافونډ لا) کې د یو برید مشري وکړه خو وروسته شاتګ ته اړ شو.⁵

جنرال مشرف د بي نظیر بوتو له سیاست څخه اغېزمن شوی ؤ چې په بېلابېلو برخو کې يې لارښوونې ورته کولې، مشرف د هند په اړه د پوځ او سیاست په موضوعاتو کې د بي نظیر بوتو له دريځ سره نږدې والی درلود. له ۱۹۹۳ز. کال پورې، جنرال مشرف څو ځله د بي نظیر بوتو د پلاوي د غړي په توګه امریکا ته سفرونه وکړل.⁶

سره له دې چې جنرال مشرف له اسلامپالو او ملایانو سره پراخ فکري او عملي واټن درلود خو «مولانا فضل الرحمن د هغه واسطه ؤ، مولانا، د مشرف د ترفیع لپاره بي نظیر بوتو ته سپارښتنې کولې چې وروسته بي نظیر بوتو د هغه د ترفیع اسناد لاسلیک کړل او پایله کې مشرف د بي نظیر بوتو په مهمه پوځي کړۍ کې ورګډ کړای شو.

د مشرف پلار او نیکه د یهودپلوه انګرېز استعمار نوکران پاتې شوي وو او مشرف له آره په ترکیه، پاکستان او انګلستان کې تر ډېره د یهودپلوه عیسوي تعلیمي بنسټونو کې زده کړې وې چې له امله يې له اسراییلي صهیونستانو، په ځانګړي توګه، له اسراییلي استخباراتو (موساد) سره اړیکې لرلې چې طبعاً د موساد اجنټ بلل کېږي، د همدغو اړیکو له امله «جنرال مشرف په ۱۹۹۳ز. کال کې په شخصي توګه وکړای شول چې له بي نظیر بوتو سره مرسته وکړي او په واشنگټن ډي سي کې د پاکستان په سفارت کې د موساد له چارواکو او د اسراییلو د لومړي وزیر اسحاق رابین له ځانګړي استازي سره پټه لیدنه وکړي.»⁷

د هغه وروستی پوځي دنده په ۱۹۹۵ز. کال کې د کشمیر ایالت د منګلا په سیمه کې وه، کله چې بي نظیر بوتو هغه ته د (ډګر جنرالۍ) رتبه ورکړه.

⁴: پرویز مشرف: در خط آتش: فارسي ژباړن: سيد هارون بونسي. ۵۶ مخ

⁵: <https://books.google.com/books?id=XnzRttngExUC&pg=PA28>

⁶: https://en.wikipedia.org/wiki/Charlie_Wilson%27s_War:_The_Extraordinary_Story_of_the_Largest_Covert_Operation_in_History

⁷: <https://books.google.fr/books?id=BYBFUTUSX-EC&pg=PP1&pg=PP5#v=onepage&q&f=false>

مشرف د خپلو غورمهالیو او چالاکیو په ترڅ کې وکړای شول بی نظیر بوتو دې ته راضي کړي چې نوموړي ته د ډگر جنرالۍ رتبه ورکړي چې له دې وروسته جنرال مشرف وتوانیده چې «د نواز شریف د دویمې دورې، د لومړي وزارت پر مهال، په ۱۹۹۸ز. کال کې د شهباز شریف او نثارعلي خان په سپارښتنه د پوځ د ستردرستیز په توګه وټاکل شي، نواز شریف هغه ته د ستر جنرالۍ رتبه هم ورکړه.⁸

د کارگیل جګړه

وروسته له هغې چې جنرال مشرف د پاکستان ستردرستیز وټاکل شو، هغه هڅه وکړه، داسې یو کار وکړي چې په کولو یې په پراخه کچه یاد او مطرح شي، هغه وو چې مشرف د کشمیر د (کارگیل) په غرنۍ سیمه کې له هند سره د جګړې طرحه جوړه کړه. مشرف له ډېر پخوا څخه په نوموړي غرنۍ سیمه کې د جګړې په ارمان کې ؤ، جنرال مشرف چې په بېلابېلو مرحلو کې یې د کشمیر سیمې پوځي مسئولیت درلود، «په ۱۹۸۸-۱۹۸۹ کلونو کې چې هغه مهال برید جنرال ؤ، لومړۍ وزیرې بی نظیر بوتو ته په کارگیل کې د پاکستان د مداخلې پلان وړاندې کړ خو هغې د مشرف دا طرحه ونه منله.»

د پاکستان پوځ د سیاجین له نښتې (۱۹۸۴ز.) وروسته د کارگیل د جګړې طرحه تر غور لاندې نیولې وه خو دا طرحه څو ځله د لورپورو ملکي او پوځي چارواکو له خوا ونه منل شوه.⁹ جنرال مشرف چې په هماغه د ناپوهۍ پر خره سپور ؤ، ټینګار یې کاوه چې د پوځ په مرسته دې ځایي کشمیریان جګړه پیل کړي.

هغه وو چې جنرال مشرف د ۱۹۹۹ز. کال په مارچ کې د کارگیل سیمې ته [د ځایي کشمیري مجاهدینو په جامه کې] په پټه توګه د خپلو ځواکونو د ننوتلو امر وکړ. کله چې هند د پاکستان له مداخلې خبر شو نو پر وړاندې یې ډېر سخت غبرګون څرګند کړ، نږدې ؤ چې د کارگیل نښته په یوې لویې جګړې بدله شي.

جنرال مشرف په خپل کتاب: **(د اور په لیکه)** کې د کارگیل جګړې او د کشمیر د آزادولو په اړه خپلې ډوزې ویشتلې دي، هغه وایي چې دا د لومړي وزیر نواز شریف بی کفایتې وه چې جګړه یې ونه کتله: **«موږ کولی شول د کشمیر دره آزاده کړو** خو موږ د بین المللي پولې ها خوا یرغلیز پلان نه درلود... هندي رسنیو د هند بریاوې په لویه کچه وښودلې خو د پاکستان سیاسي مشرتابه سخته بی کفایتې څرګنده کړه او هېڅ ډول وړ او ملي کړنې یې ترسره نه کړې.¹⁰

لومړي وزیر نواز شریف د جولای په ۴مه نېټه د نړیوال فشار د زیاتېدو له امله د یاغیانو [د یاغیانو په جامه کې پاکستانی پوځیانو او کشمیري یاغیانو] له ملاتړه لاس واخیست. د نواز شریف دغې پرېکړې د پاکستان پوځ، په ځانګړي توګه د پوځ ستردرستیز جنرال مشرف په غوسه کړ او لږ وروسته د احتمالي کودتا ګنګوسي خبرې شوي.

⁸: <https://www.nytimes.com/1999/10/13/world/coup-pakistan-man-soldier-s-soldier-not-political-general-pervez-musharraf.html>

⁹: <https://books.google.com/books?id=bt3WMTNX5QoC&pg=PA118>

¹⁰: پروېز مشرف: در خط آتش: فارسي ژباړن: سيد هارون يونسى. ۱۳۹مخ

جنرال مشرف وايي: «رېنټيا دا دي چې اصلاً [له هند سره] د سولې خبرې نه وې شوي چې نواز شريف پرته له کوم قيد او شرطه شاتگ ومانه چې د وضعیت بدلون پوځي حالت لا پسي کرکچن کړ. 11

مشرف زياتوي: «هندي لوري خپلي لاسته راوړني دېرې لورې بللي... خو په دېر شرم سره بايد ووايم چې پاکستانی لوري، سياسي مشرتابه، داسې څرگنده کړه چې زموږ لاسته راوړني له بي شرمی او بدنامي (افتضاح) سره پرتله کړي او ځينو بيا د پاکستان پوځ يو سپک او بي ارزښته (پست) پوځ وباله. 12

جنرال مشرف چې د کارگيل جگړې اصلي طراح او غوښتونکی ؤ، دواړو هېوادونو، هند او پاکستان ته دېر پوځي او سياسي زيانونه واوښتل. نوموړي جگړې شاوخوا دوه نيمې مياشتې دوام وکړ. د کارگيل جگړې څخه د پاکستان موخه دا وه چې د کشمير مسئله يو ځل بيا په نړۍ واله کچه راپورته شي خو دا موخه ناکامه شوه.

په دغه جگړه کې د پاکستان ۴۵۳ تنه پوځيان ووژل شو او ۶۶۵ تنه ټپيان شول. خو نواز شريف په ۲۰۰۳ز. کال کې وويل چې له څلور زرو څخه دېر پاکستانی پوځيان او اړونده [کشميريان] وژل شوي دي. 13

سره له دې چې هند د کارگيل جگړه وگټله او خپلي سيمې يې له پاکستانی پوځيانو ونيولې خو په دغه جگړه کې د هند ۵۰۰ تنه سرتيري هم ووژل شول، شاوخوا ۱۳۰۰ تنه ټپيان شول. د جنرال مشرف په وينا «د پاکستان پوځ وکولی شول د هند، دوه جيبټ الوتکې او يوه چورلکه د جگړې په سيمه کې راوغورځوي.» 14

پاکستان د نړۍ د لويو ځواکونو، (په ځانگړې توگه د امريکا) له لوري وغندل شو او په نړيواله کچه يوازې پاتې شو. د نړيوال فشار او د هند د سخت غبرگون له امله، پاکستانی ځواکونه اړ شول له نيول شويو سيمو څخه په شرمېدلي توگه ووځي چې په دې توگه پاکستان د کارگيل په جگړه کې د پوځي او سياسي ستراټیژي له ماتې سره مخ شو.

د کارگيل جگړه د پاکستان په ټولنيزو غونډو او رسنيو کې له پراخو نيوکو سره مخ شوه. مشرف له خپلو لوړپوړو افسرانو: د سمندري ځواک له مشر اميرال/اميرالبحر(فصیح بخاري)؛ د هوايي ځواک مشر اېر چيف مارشل (پروېز مهدي قريشي) او ډگر جنرال (علي قلي خان) سره شخړې رامنځ ته کړې. 15

جنرال مشرف له خپل پخواني نږدې ملگري، د هوايي ځواک مشر مارشل پروېز مهدي سره هغه مهال ستونزه رامنځ ته شوه چې د هوايي ځواک قوماندان د کارگيل په سيمه کې د پوځ د عملياتو د ملاتړ لپاره د هر ډول هوايي برید څخه ډډه وکړه. تر دې چې اميرالبحر فصیح بخاري د جنرال مشرف پر وړاندې د گډې نظامي محکمې غوښتنه وکړه، په داسې حال کې چې جنرال علي قلي خان دا جگړه د

11: هماغه کتاب. ۱۴۱مخ

12: هماغه کتاب. ۱۴۳مخ

13 <https://timesofindia.indiatimes.com/world/pakistan/over-4000-pakistanis-killed-in-kargil-conflict-sharif/articleshow/133788.cms>

14: پروېز مشرف: در خط آتش: فارسي ژباړن: سيد هارون يونسې. ۱۳۶مخ

15: <http://www.dnaindia.com/report.asp?NewsID=1056536>

ختیځ پاکستان [بنګله دېش] له غمیزې هم لوی ناورین وپاله، هغه زیاته کړه چې دا طرحه د تاکتیکی پلان جوړونې او پلي کولو له اړخه نیمګړې و چې د دومره ډېرو سرټېرو د قربانی سبب شو.¹⁶

له لومړي وزیر سره په وروستی لیدنه کې، جنرال مشرف د پوځ دننه، د پوځي استخباراتو (MI) د لورپورې مشر جنرال (جمنېډ گلزار کیاني) له سختو نیوکو سره مخ شو. هغه په غونډه کې وویل: «... هغه څه چې هلته لیکل شوي دي، د منطق خلاف دي، که ته خپل دښمن د ستوني له رګ څخه ونیسي نو هغه به په ټول ځواک غیرګون ښکاره کړي ... که د دښمن اکمالاتي لارې وټړې نو یوازینی لاره به دا وي چې هغوی خپل اکمالات د هوا له لارې ورسوي... دا د عقل خلاف ده چې ته دښمن ته ووايي چې جګړه دې یوازې په یوې ځانګړې جبهه کې محدوده کړي...»¹⁷

د کارګیل ناکامه جګړه چې د پاکستان له خوا پیل شوې وه، لومړي وزیر نواز شریف د جګړې پرېه پر جنرال مشرف وراړوله خو جنرال مشرف بیا د جګړې او د پاکستان د شاتګ اصلي مسئول نواز شریف باله. کله چې جګړه له ناکامې او بدنمې سره مخ شوه نو لومړي وزیر نواز شریف تور پورې کړ چې د کارګیل عملیات د ده له خبرتیا پرته پیل شوي وو خو هغه راپورونه چې نوموړي ته د کارګیل له عملیاتو مخکې او وروسته د پوځ له خوا ورکړل شوي وو څرګنده شوه چې د عملیاتو تر پیل مخکې، د جنورۍ او مارچ ترمنځ، نواز شریف ته په درو جلا غونډو کې د عملیاتو په اړه مالومات ورکړل شوي وو.

حقیقت دا دی چې د کارګیل جګړې مسؤلیت، په لومړي ګام کې د جنرال مشرف پر غاړه دی او په دویم ګام کې لومړی وزیر نواز شریف مسؤل دی، دا ناشوني ده چې د هېواد لومړي وزیر له داسې جګړې ناخبره وي چې یو هېواد پر بل هېواد برید کوي. هغه خبره ده چې وایي: بریا ډېر پلرونه لري او ناکامی یتیمه وي.

کودتا ۱۹۹۹ز. کال د اکتوبر ۱۹مه

د کارګیل جګړه، که د پاکستان لپاره یوه شرمونکې ماتې وه خو د جنرال مشرف لپاره داسې شر و چې د ده په خبر تمامه شوه، جنرال مشرف د همدغې جګړې د اختلاف له امله (چې له لومړي وزیر نواز شریف سره رامنځ ته شو) د پاکستان ولسمشرۍ ته د زور او کودتا له لارې ورسید، داسې چې نواز شریف هڅه کوله جنرال مشرف د پوځ له مشرۍ څخه ګوښه کړي، نواز شریف ته ویل شوي وو چې مشرف غواړي پوځي کودتا وکړي.¹⁸

لکه څرنګه چې په پاکستان کې پوځي کودتاګانې یو عادي کار دی، هغه مهال چې «جنرال پروېز مشرف د سریلانکا د پوځ د پنځوسمې کلیزې په مراسمو کې د ګډون لپاره تللی و. نو دا مهال نواز شریف جنرال مشرف له خپلې دندې ګوښه او پر ځای جنرال خواجه ضیاءالدین د ستردرسیز په توګه وټاکل شو چې دا په دوو کلونو کې د نواز شریف لهخوا دویم د پوځ مشر و چې له ټاکل شوي مودې وړاندې له دندې ګوښه کیده.

¹⁶ <https://www.rediff.com/news/report/mush/20061003.htm>

¹⁷: <https://web.archive.org/web/20080606010200/http://www.geo.tv/6-3-2008/18848.htm>

¹⁸: پروېز مشرف: در خط آتش: فارسي ژباړن: سيد هارون يونسي. ۱۶۷ مخ

دا مهال چې د ۱۹۹۹ ز. کال د اکتوبر ۱۹مه نېټه وه او د جنرال مشرف د گوښه کېدلو خبر د پاکستان له ټلويزيون څخه خپور شو، جنرال مشرف په هماغه ساعتونو کې د سريلانکا د کولمبو ښار څخه د راستنيدو په حال کې ؤ نو هممهاله د لومړي وزير په امر د هغه الوتکې ته اجازه ورنه کړل شوه چې د کراچۍ په نړيوال هوايي ډگر کې بنسټه شي.¹⁹

هغه وو چې په غبرگون کې د راولپنډۍ د قول اردو قوماندانۍ په اسلام آباد کې د لومړي وزير نواز شريف کور او نور مهم بنسټونه کلابند کړل او د کراچۍ هوايي ډگر کنټرول يې هم په خپل لاس کې واخيست.

جنرال مشرف د لومړي وزير دغه عمل کودتا وبلله هغه ليکي چې «لومړي وزير پر ما کودتا وکړه او زه يې د قانون خلاف له دندې گوښه کړم.»²⁰

د ده دغه اصطلاح چې د يو هېواد مشر پر ټيټپوړي او تر لاس لاندې کس باندې کودتا کوي، سمه نه ښکاري، دا ډول اصطلاح د افغانستان د وخت د دفاع وزير، شهنواز تڼي لهخوا هم کاريدله، هغه مهال چې ولسمشر ډاکټر نجيب الله د شهنواز تڼي د کودتا د مخنيوي پر وړاندې عمليات پيل کړل او شهنواز تڼي، وړاندې له هغې چې کودتا وکړي، پاکستان ته وتښتيد نو شهنواز د خپلې پوهې له مخې په هر ځای کې ويل چې نجيب پر ما کودتا وکړه. حال دا چې په نړۍ کې د ټيټپوړو کسانو، پوځ او يا کومې ځانگړي ډلې لهخوا د هېواد د واکمن پر وړاندې د زور له لارې ناڅاپي او وسله والو عملياتو ته کودتا وايي. په دې بنسټ ويلی شو چې جنرال مشرف د منتخب لومړي وزير نواز شريف پر وړاندې پوځي کودتا وکړه او هغه يې له واکه گوښه کړه.

جنرال مشرف د خپلې کودتا په اړه اوږد جريان ليکلی چې مور يې په لنډو ځيني اړيني برخي را اخلو: «... کله چې مازديگر ۵ بجي زما د گوښه کيدو خبر له ټلويزيون څخه خپور شو نو له درې نيمو ساعتونو يې ډېر دوام ونه کړ چې **د راولپنډۍ د قول اردو قوماندان ډگر جنرال محمود احمد ځواکونه د لومړي وزير کور ته ننوتل او نواز شريف يې ونيو او د کودتا ضد عمليات پای ته ورسيدل.**»²¹

د مشرف پلوي پوځيان د لومړي وزير نواز شريف کور ته ننوتل لومړی وزير او د هغه ملگري يې ونيول خو د نواز شريف ورور شهباز شريف (چې اوس مهال د پاکستان لومړی وزير دی) ونه ليدل شو، مشرف ليکي چې « شهباز شريف، د کور په هېڅ ځای کې ونه موندل شو نو ډگرمن شاهدعلي ته وويل شول چې **شهباز شريف په حمام [تشناب] کې دی**، نوموړي ډگرمن شهباز شريف ته وويل: بهر راووخه. شهباز د شاهدعلي د غږ په اوريدو خبر ورکړ [چې گواکې د تشناب کولو په حال کې دی]. خو شهباز ډېر ځنډ کړ، هغه وو چې شاهدعلي د حمام دروازه په زوره پرانستله، شاهدعلي وليدل چې شهباز له کمود سره نږدې ولاړ دی او د نواز شريف د وينا هغه متن چې د کودتا [د نواز شريف] له بري وروسته يې بايد لوستلي وای، په کمود کې د ننه ايستلو کوښښ کاوه خو شهباز له حمام څخه رابهر کړای شو.»²²

19: هماغه کتاب. ۱۵۲ مخ

20: پروېز مشرف: در خط آتش: فارسي ژباړن: سيد هارون يونسي. ۱۶۵ مخ

21: هماغه کتاب ۱۸۲ مخ

22: هماغه کتاب. ۱۰۵ مخ

مشرف ليکي چې «دا په تاريخ کې لومړنی پېښه وه چې په هوا کې يوه الوتکه د داسې کس له خوا تېنټول کيږي چې پر ځمکه ناست و، داسې يو کس چې د هېواد لومړي وزير و چې د خپلو خلکو د ساتلو لورې کې يې کړي وه.»²³

جنرال مشرف د حکومت اجرائيوي واکونه په خپل لاس کې واخيستل خو د لومړي وزير څوکي يې خپله نه کړه. د پاکستان د لومړي وزير دفتر، د پوځي پوليسو له خوا وتړل شو او کارکوونکي يې د مشرف له خوا گوښه کړای شول.

نواز شريف په کورني بند کې ساتل کيده او وروسته د خپلې غوښتنې او يوې موافقې له مخې سعودي عربستان ته تبعيد کړای شو.

نواز شريف د پاکستان پخوانی لومړی وزير چې په يوه وينا کې يې د پاکستان پارلمان ته، په ډېر وياړ سره وويل چې ما د افغانستان ملي اردو درې وړې کړه. هغه څوک چې له برهان الدين رباني سره يې تړون لاس ليک کړ چې د افغانستان د پوځ ټولې وسلې او مهمات به پاکستان ته انتقال کيږي.

نېټه: ۱۴۰۵/۳/۳ ل.

نور بيا

د ښاغلي محمد انور اخځر نوري ليکنې په دی لينک کې ولولئ.

²³: هماغه کتاب. ۱۵۷ مخ

د پاڼو شمېره: له 7 تر 7

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ